

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/62/2022
Identifikačné číslo spisu:	3117213024
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3117213024.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Nitra, Nitra, Námestie Jána Pavla II. č. 7, IČO: 35593008, zastúpeného Petruška & partners s.r.o., Nitra, Kupecká 18, IČO: 47254882, za ktorú koná advokát H. Y. R., proti žalovanému Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 36038351, o žalobe na obnovu konania, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 21C/31/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne pod sp.zn. 19Co/29/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. novembra 2020 č. k. 21C/31/2017-178 nepovolil obnovu konania vo veci Okresného súdu Trenčín sp. zn. 15C/87/2007 a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100%.

1.2. Rozhodol tak s odôvodnením, že nezistil existenciu dôvodu pre povolenie obnovy konania v zmysle § 397 písm. a), b), § 403 ods. 1, 2, § 400, § 406, § 414 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania konštatoval, že žalobca predložil súdu súbor listinných dôkazov, o ktorých tvrdil, že sa do sféry jeho pôsobnosti dostali až 06. 06. 2017, potom ako si Arcibiskupstvo Košice usporiadalo svoje archívne fondy. Mal za to, že pri náležitej starostlivosti si žalobca tieto listinné dôkazy mohol zadovážiť už v čase priebehu pôvodného konania a pokiaľ by si ich fyzicky zadovážiť nestihol, mohol ich v pôvodnom konaní označiť, čo sa ale vychádzajúc z jeho tvrdení nestalo. V prípade väčšiny z nich (listiny pod číslom 3 až 17 a 19 až 26) ide o listinné dôkazy verejne prístupné (napr. Kódex kánonického práva, uznesenia vlády, súvisiaca literatúra, nálezy Najvyššieho súdu, zákonné články Maďarského zákonníka), pričom bolo možné ich pri náležitom štúdiu danej problematiky minimálne označiť. Pôvodné konanie sa viedlo dlhšiu dobu a svojím predmetom nebolo jediné, nič nebránilo žalobcovi preskúmať svoje archívy, resp. požiadať o spoluprácu Arcibiskupstvo Košice, ktoré síce je samostatnou právnickou osobou, ale na druhej strane súčasťou Rímskokatolíckej cirkvi, kedy určitú formu spolupráce možno predpokladať.

Napokon aj podľa vyjadrenia žalobcu väčšina teraz predložených dôkazov sama o sebe nemá pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, zásadná je správa Alberta Aponyho a Istvána Apáthyho, ktorí spracovali dokument, následne predložený Uhorskému parlamentu v r. 1883, podľa ktorého bola študijná základina majetkom cirkvi rímskokatolíckej. Zmienka o tejto správe je uvedená už v rozsudku súdu prvej inštancie s konštatovaním, že k tomuto dokumentu parlament neprijal žiadne závery, z čoho možno dôvodiť, že správa nemala žiadnu právnu relevanciu a obsahovala len názor na konkrétnu problematiku. Žalobca sám tiež pripustil, že v určitom čase nemal dôvod ísť so svojou argumentáciou v pôvodnom konaní do väčšej hĺbky. Za týchto okolností mal súd prvej inštancie za to, že neboli splnené zákonom stanovené podmienky k pripusteniu žaloby na obnovu konania, žalobca mohol pri náležitej starostlivosti uvedené listinné dôkazy predložiť, resp. označiť už v pôvodnom konaní. Toto konštatovanie je pre rozhodnutie vo veci postačujúce, preto nebol dôvod zaoberať sa tým, či mohli, alebo nie, privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Pokiaľ ide o predložený rozsudok NS SR 1Cdo/247/2006, resp. 1MCdo/9/2010, tieto nemožno považovať za nové dôkazy, nakoľko odlišný názor vyslovený iným procesným súdom nie je dôvodom k povoleniu obnovy konania. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. septembra 2021 sp. zn. 19Co/29/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1, 2 CSP) a žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP), lebo mu žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

2.1. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, vyhodnotil pre svoje rozhodnutie významné dôkazy v konaní vykonané, každý jednotlivu a všetky vo vzájomnej súvislosti, odôvodnil z akých dôvodov, a ktoré tvrdenia strán sporu mal preukázané, a ktoré nie, uviedol svoje skutkové zistenia, ktoré z dokazovania vyplynuli, na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil. Rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám ust. § 220 CSP. Námietky žalobcu uvedené v podanom odvolaní sú totožné s námietkami uplatnenými pred súdom prvej inštancie, súd prvej inštancie sa s nimi dostatočne vysporiadal, preto nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Ani v odvolacom konaní neboli žalobcom tvrdené ani preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie v danej veci. Z tohto dôvodu si odvolací súd osvojil dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v podrobnostiach na ne v zmysle § 387 ods. 2 CSP poukazuje. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že zásadnou odvolacou námietkou žalobcu v danej veci bolo tvrdenie, že dôkaz č. 2 [Správa grófa Alberta Apponyho a Istvána Apáthyho, poslancov Uhorského parlamentu a spravodajcov komisie stanovené na zasadnutí poslaneckej snemovne dňa 30. 9. 1880 za účelom preskúmania právnej povahy katolíckych, náboženských a študijných fondov (základiny) a nadácií v Maďarsku], ako aj dôkaz č. 23 Reskript Jozefa II. zo dňa 10. 2. 1786, sú dôkazy, ktoré v čase pôvodného konania existovali, pričom z procesného hľadiska nezavinil, že sa s nimi nemohol súd oboznámiť v pôvodnom konaní, poukazoval na existenciu rozsudkov Najvyššieho súdu SR v obdobných veciach, kde otázku právneho nástupníctva po študijnom fonde (základine) posúdil opačne ako súd prvej inštancie v pôvodnom konaní.

2.2. Obnova konania je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno za podmienok ustanovených v zákone dosiahnuť nápravu vo veci, v ktorej nebol skutkový stav v pôvodnom konaní zistený úplne alebo správne. Návrhom na obnovu konania sa nemožno domáhať nápravy prípadných pochybení pri právnom posudzovaní veci alebo nesprávnosti procesnej povahy, na nápravu týchto nesprávností slúžia podľa povahy rozhodnutia charakteru namietané nesprávnosti, iné opravné prostriedky. Věcná nesprávnosť rozsudku napadnutého návrhom na obnovu konania nie je dôvodom zakladajúcim procesnú prípustnosť obnovy konania podľa § 397 CSP (rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/98/2011).

2.3. Nemožnosť použiť skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy bez svojej viny v pôvodnom konaní (§ 397 písm. a), b) CSP) je mienená nemožnosť vykonať dokazovanie v súdnom konaní alebo nemožnosť označiť, či predložiť tieto skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy stranám sporu voči súdu. Predpokladom obnovy podľa citovaného zákonného ustanovenia je, aby dôkazy, ktoré v dobe pôvodného rozhodnutia už existovali, nemohla strana sporu použiť bez svojej viny. Právne relevantná je nemožnosť ich použitia (použitia dôkazov), nie ich neexistencia.

2.4. Obnova konania má v systéme opravných prostriedkov občianskeho sporového konania osobitné

postavenie, pretože ním možno napadnúť rozhodnutie, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Civilný sporový poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je obnova konania prípustná. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí ESLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujú res iudicata „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na výnimky z tejto zásady. Právnu úpravu, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; na mieste je tu skôr reštriktívny výklad.

2.5. Novými skutočnosťami alebo dôkazmi sa v zmysle ustanovenia § 397 písm. a) a b) CSP rozumiejú také skutočnosti alebo dôkazy, ktoré účastník v pôvodnom konaní nemohol uplatniť vôbec, pretože ich v tom čase nepoznal alebo ich bez vlastnej viny nemohol uplatniť alebo sa nemohli vykonať. Zároveň treba zdôrazniť podstatnú okolnosť, že novými skutočnosťami sú len také skutočnosti, ktoré nastali do vydania rozhodnutia, pretože len na tieto okolnosti môže súd prihliadať. Ďalšou podmienkou na obnovu konania je, že nové skutočnosti a dôkazy mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie, ktorú okolnosť musí vždy súd skúmať podľa konkrétnych okolností prípadu.

2.6. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že zákonná požiadavka skúmania neviny žalobcu na nepredložení alebo neoznačení dôkazu v pôvodnom konaní splnená nebola. Je nesporné, že uvedené dôkazy, na ktoré predovšetkým žalobca poukazuje, boli vydané v 18. resp. v 19. storočí, ich existencia bola pred vydaním rozhodnutia súdu prvej inštancie daná a v neposlednom rade na ne poukazoval i súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, keď konštatoval, že takáto analýza (Správa grófa Apponyho a Ištvána Apáthyho) existovala, nebola však prijatá Uhorským snemom a jednalo sa o výnimku v súvislosti s posudzovaním právneho postavenia študijných a univerzitných základín. Odvolací súd preto nemôže prijať záver, resp. tvrdenie žalobcu, že o uvedených listinách v dôkaze č. 2 a č. 23 nevedel a nemal ich k dispozícii. Sám žalobca na pojednávaní dňa 23. novembra 2020 uviedol, že uvedené listiny mu boli predložené z Arcibiskupstva Košice až v júni 2017 pri usporiadaní archívnych dokumentov, pričom on ich nemohol zabezpečiť ani v konaní pred súdom prvej inštancie, ani pred odvolacím súdom pre krátkosť času a dlhé čakacie doby v archívoch, pričom nevylúčil, že aj v jeho archíve sa môže uvedená správa nachádzať, nakoľko archív je spracovaný len čiastočne a v spracovanej časti archívu sa nenašla. Žalobcovi nič nebránilo uvedené listiny v súdnom konaní označiť a žiadať súd, aby ich zabezpečil.

2.7. Za týchto okolností danej veci nemohol odvolací súd uzavrieť, že žalobca nemohol bez vlastnej viny uvedené listiny v konaní označiť alebo predložiť pred súdom prvej inštancie alebo v odvolacom konaní, a to i vzhľadom na dĺžku pôvodného konania, keď konanie bolo začaté v r. 2007 a právoplatné rozhodnutie bolo vydané v r. 2014, čiže doba 7 rokov je dostatočná na to, aby žalobca preskúmal svoje archívy a vyhľadal, prípadne i u tretích osôb, listiny na podporu svojich tvrdení v pôvodnom konaní, ktorú činnosť nevykonával, keď sa bezdôvodne spoľahol na rozhodnutia v obdobných veciach súdmi v iných súdnych konaniach a nevidel dôvod ísť so svojou argumentáciou do väčšej hĺbky. Žiadnym spôsobom žalobca nereagoval ani po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia na uvedené listiny poukázal a vyhodnotil ich.

2.8. Pokiaľ žalobca poukazoval na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/247/2006 a sp. zn. 1MCdo/9/2010, ktoré posúdili otázku právneho nástupníctva po študijnom fonde (základine) opačne, odvolací súd zdôrazňuje, že dôvodom na obnovu konania nie je právny názor na výklad zákona vyslovený iným súdom ako súdom procesným v danej veci, ktorý prejednal vec v rámci svojej právomoci (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/185/96). Skutočnosť, že iný súd, v inom konaní, posúdil rovnakú právnu otázku inak, nemôže zapríčiniť povolenie obnovy konania. Pokiaľ by iné súdne rozhodnutie s iným právnym posúdením malo byť považované za dôvod pre žalobu na obnovu konania, nepochybne by došlo k narušeniu princípu právnej istoty.

2.9. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil vrátane výroku o trovách konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie z dôvodu, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v

takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolateľ nesúhlasil so závermi súdov nižších inšancií, že nie je naplnený dôvod obnovy konania podľa § 397 písm. a) a b) CSP. Uviedol, že nepripustením obnovy konania mu bolo znemožnené uplatňovať v konaní jemu patriace procesné práva. K dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP uviedol, že napriek tomu, že skutočnosti a dôkazy objektívne v čase pôvodného konania existovali, žalobca z procesného hľadiska nezavinil, že súd sa s nimi nemohol oboznámiť. Žalobca v žalobe preukázal, že o existencii skutočností a dôkazov nevedel. Rovnako i rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/247/2006 a 1MCdo/9/2010) existovali avšak žalobca ich bez svojej viny nemohol predložiť v pôvodnom konaní. Predložené dôkazy i rozhodnutia sú spôsobilé privodiť pre dovolateľa (ako žalobcu v pôvodnom konaní) priaznivejšie rozhodnutie vo veci. V tejto súvislosti poukázal na R 26/2002 a I. ÚS 204/2015-25. Z týchto dôvodov navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie. Navrhol tiež odložiť vykonateľnosť odvolacieho rozsudku.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie považuje za vecne správne, náležité odôvodnené a stotožňuje sa s ich závermi, preto navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril názor, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021), nie strany sporu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so

súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Dovolateľ síce v dovolaní uvádza, že došlo k znemožneniu uskutočňovania jeho procesných práv, avšak jeho námietky v tomto smere predstavujú predovšetkým vyjadrenie jeho nesúhlasu s právnymi závermi súdov nižších inštancií, že nie je daný dôvod pre povolenie obnovy konania v zmysle § 397 písm. a), b) CSP. Dovolateľ je presvedčený, že predložené listinné dôkazy i rozhodnutia sú „novými“ dôkazmi, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, a ktoré zakladajú dôvod obnovy konania. Dovolateľ zastúpený advokátom ako kvalifikovanou osobou znalou práva nespochybňuje správnosť procesného postupu pri rozhodovaní súdov v konaní o žalobe na obnovu konania, ale spochybňuje právne posúdenie veci.

12. K tomu je zo strany dovolacieho súdu nevyhnutne potrebné uviesť, že predmetom dovolacieho prieskumu v rámci ustanovenia § 420 písm. f) CSP sú rôzne procesné pochybenia súdov, ku ktorým dochádza v priebehu základného konania majúce vplyv na samotnú podstatu napadnutého rozhodnutia. Uvedenú definíciu však nenapĺňajú námietky dovolateľa smerujúce k tomu, ako vecne bol spor súdmi nižšej inštancie v pôvodnom konaní, ktorého obnovy sa dožaduje, posúdený a ani samotné posúdenie existencie dôvodu obnovy konania. Posúdenie, či v návrhu na obnovu konania uvádzané skutočnosti napĺňajú znaky niektorého z dôvodov obnovy konania v zmysle § 228 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (pzn. v súčasnosti § 397 CSP), je v konaní o obnove právnym posúdením veci (R 54/2012). Nesprávne právne posúdenie veci však v súlade s konštantnou judikatúrou dovolacieho súdu nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017, 9Cdo/284/2020). Najvyšší súd konštatuje, že dovolateľ cez zmatečnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietol nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie v otázke prípustnosti obnovy konania. Právnym posúdením veci sa rozumie nielen otázka hmotnoprávna (odvívajúca sa od interpretácie napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a pod.), ale i otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (napr. CSP, CMP). V zmysle ustálenej (konštantnej) rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 24/2017, sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/284/2020) nie je prípustné uplatňovať predmetnú vadu zmatečnosti nesprávnym právnym posúdením veci. Aj podľa názoru ústavného súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (I. ÚS 61/2019).

12.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/98/2011, publikovanom v časopise Zo súdnej praxe č. 2/2017 vo vzťahu k obnove konania uviedol, že: „Obnova konania je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno za podmienok ustanovených v zákone dosiahnuť nápravu vo veci, v ktorej nebol skutkový stav v pôvodnom konaní zistený úplne alebo správne. Návrhom na obnovu konania sa nemožno domáhať nápravy prípadných pochybení pri právnom posudzovaní veci alebo nesprávností procesnej povahy; na nápravu týchto nesprávností slúžia podľa povahy rozhodnutia a charakteru namietanej nesprávnosti iné opravné prostriedky. Vecná nesprávnosť rozsudku napadnutého návrhom na obnovu konania nie je dôvodom zakladajúcim procesnú prípustnosť obnovy konania podľa § 228 ods. 1 OSP (pozri rozhodnutie NSSR publ. v časopise Zo súdnej praxe pod č. 15/2000)". Aj keď uvedené rozhodnutie rieši prípustnosť obnovy konania podľa právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, tento záver je plne aplikovateľný aj za účinnosti Civilného sporového poriadku.

13. V predmetnom spore všeobecné sudy právne posúdili, že žalobcom predložené listinné dôkazy nie sú také dôkazy, ktoré by dovolateľ nemohol označiť a predložiť v čase pôvodného konania. Ako už uviedol odvolací súd v napadnutom rozhodnutí a v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu skutočnosti, rozhodnutia a dôkazy môžu byť dôvodom obnovy konania podľa § 397 písm. a) CSP iba v prípade, že strana ich nemohla včas použiť v pôvodnom konaní bez svojej viny, pretože o nich nevedela. Dovolateľ podľa nižších súdov mal možnosť obstarat' si dotknuté dôkazy v čase prebiehajúceho konania a nič mu nebránilo v tom, aby tieto dôkazy súdu v pôvodnom konaní označil alebo predložil najmä, keď

ich mala k dispozícii aj samostatná organizačná zložka rovnakej cirkvi a nie je vylúčené, že ich mohol mať k dispozícii v archíve i žalobca (viď vyjadrenie žalobcu k Správe Apconiho a Apathiho - dôkaz č. 2 na pojednávaní súdu z 23. novembra 2020 - č. l. 176 spisu). Prípustnosť žaloby na obnovu konania v zmysle § 397 písm. b) CSP sa zakladá na procesnej situácii, keď strana riadne splnila svoju povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť, a teda riadne označila dôkaz, ktorý navrhla vykonať, avšak z objektívnych dôvodov takýto dôkaz nebolo v pôvodnom konaní možné vykonať. Žaloba dovolateľa však na takomto dôvode prípustnosti obnovy konania (§ 397 písm. b) CSP) nespočívala; žalobca v žalobe o obnovu konania neuvádzal ani netvrdil, že uvedené listinné dôkazy a rozhodnutia najvyššieho súdu označil a navrhol ich v pôvodnom konaní vykonať.

14. Dovolací súd uzatvára, že dovolateľovi sa nepodarilo preukázať existenciu uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, a preto dovolanie žalobcu v tejto časti bolo potrebné odmietnuť v zmysle § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

15. Dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, ktoré zhodne vymedzil tak, že skutočnosti a dôkazy objektívne v čase pôvodného konania existovali, žalobca z procesného hľadiska nezavinil, že súd sa s nimi nemohol oboznámiť. Žalobca v žalobe preukázal, že o existencii skutočností a dôkazov nevedel. Rovnako i rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/247/2006 a 1MCdo/9/2010) existovali avšak žalobca ich bez svojej viny nemohol predložiť v pôvodnom konaní. Predložené dôkazy i rozhodnutia sú spôsobilé priviesť pre dovolateľa (ako žalobcu v pôvodnom konaní) priaznivejšie rozhodnutie vo veci. V tejto súvislosti poukázal na R 26/2002 a I. ÚS 204/2015-25.

15.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15.2. Právny posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

15.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie prípúšťa.

15.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnú otázku nastolí.

15.5. V preskúmvanej veci dovolateľ v dovolaní k uplatneným dovolacím dôvodom uviedol, že podľa jeho právneho názoru boli splnené podmienky prípustnosti obnovy konania. V súvislosti s takým názorom ale neformuloval žiadnu právnú otázku, ani netvrdí, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, a takúto ustálenú rozhodovaciu dovolacieho súdu neoznačuje. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na R 26/2002 a I. ÚS 204/2015-25, ktoré rozhodnutia ale na daný prípad nedopadajú, nakoľko pri rozhodovaní súdy vychádzali z odlišných skutkových okolností.

Z uvedeného hľadiska vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Námitka dovolateľa o nesprávnom právnom posúdení veci súdmi ohľadom otázky (ne)splnenia podmienok obnovy konania je iba polemikou s právnym posúdením veci, na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia.

15.6. V danom prípade žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom, b/ uviesť, ako ju riešil odvolací súd, c/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a d/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Dovolateľ uvedeným spôsobom dovolací dôvod nevymedzil.

15.7. Dovolateľ napokon nerozlišuje v dovolaní dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP od dovolacieho v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď oba dovolacie dôvody vymedzuje identickým argumentačným obsahom. Navyše z logického hľadiska sa vylučuje, aby išlo o situáciu kedy pri riešení rozhodnej právnej otázky by sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a súčasne by malo ísť aj o prípad otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k právnemu posúdeniu veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

15.8. V dovolaní žalobca, spĺňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, síce označil dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP avšak ich nevymedzil náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom (§ 432 CSP). Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu garantujúceho neustrannosť a nezávislosť sudcov i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľky (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd pritom rešpektuje limity práva na prístup k súdu, v zmysle ktorých právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesným obmedzeniam a formalitám, pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu). Je legitímnym cieľom vyžadovať, aby kvalifikovaný zástupca dovolateľa náležitým spôsobom vymedzil dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania. Dovolací súd v tomto prípade nerezignoval na svoju povinnosť vykladať podmienky prípustnosti dovolania tak, aby bola naplnená ústavou ustanovená povinnosť súdov poskytovať jednotlivcom ochranu základných práv a slobôd (k tomu porovnaj napr. I.ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane,

nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

15.9. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15 odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nemožno považovať dovolanie v tejto veci, ktoré vzájomne zmiešava a nerozlišuje vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP od dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP (tzv. monolitická argumentácia - vid' napr. 9Cdo/12/2022, 9Cdo/72/2021 a iné), čím trpí zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť, súladnosť a právna konzistentnosť prejavu dovolateľa.

15.10. Medze prípustnosti dovolania zmysle § 421 CSP pre riešenie otázky právneho posúdenia veci determinuje také rozhodnutie odvolacieho súdu, pri ktorom došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne. O takom rozhodnutí odvolacieho súdu možno uviesť, že má po právnej stránke zásadný význam. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré má po právnej stránke zásadný význam predstavuje procesnú podmienku dovolacieho konania v zmysle § 421 ods. 1 CSP lebo sa stáva spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 CSP. Uvedené je požiadavkou, či daná vec obsahuje dôležité právne otázky, ktoré idú nad rámec konkrétneho prípadu a záujmy sporových strán a sú tak dôležité pre právny poriadok ako celok napríklad z pohľadu právnej istoty pri zjednotení judikatúry alebo vytváraní „novej“ judikatúry dovolacím súdom. Nespokojnosť dovolateľa s tým, ako odvolací súd po právnej stránke posúdil zistený skutkový stav veci pri prípustnosti žaloby o obnovu konania a pri deficite dovolania vo vymedzení dôležitej právnej otázky nedávajú opodstatnený záver, že v tejto veci malo ísť o riešenie významných právnych otázok nad rámec konkrétneho prípadu a záujmy sporových strán.

16. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaného, v ktorom namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 CSP.

17. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

17.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti a právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019).

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.